СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 159. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 12-го ЛИПНЯ 1949. — No. 159. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 12, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

КРАЇНА В ОЧІКУВАННІ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗВІДОМЛЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА

Вашингтон, 11. липня. — Конґрес і ціла країна очікують сьогодні з великим інтересом піврічного господарського звідомлення президента Трумана, що має бути, як загально вважається, світовою справою. В поінформованих колах вважають, що президент, накреслюючи напрямні для господарського балянсу в році, запевнить рівночасно країну і світ, що теперішнє деяке заломання в продукції і затруднення не можна вважати передвісниками депресії. В звідомленні президента рекомендується цілий ряд заходів для оживлення та заохочення до інвестицій і до збільшення закупочної сили, хоча рівночасно вважається, що президент цим разом відступить від свого домагання додаткових податків на 4,000,000,000 долярів, як це авторитетно заявив вже минулого тижня на пресовій конференції поінформований в цих справах конґресмен Дж. МекКормек. Одним зі заходів для здобуття рівноваги в господарстві президент мав би рекомендувати в своєму звідомленні збільшення краєвої продукції на 20%, встановляючи її на $300,000,000,000 річно. Існують оправдані здогади, що президент рекомендуватиме знову поширення допомоги безробітним, лібералізацію федеральних позичок для бизнесу, дальшу розбудову сільського господарства та краще соціяльне забезпечення. Звіт президента буде пересланий до Конґресу сьогодні після полудня і спостерігачі вважають, що він матиме величезний вплив на дальший розвиток як краєвого так і міжнародного господарства.

ЗАХОДИ НА ЗАБОРОНУ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В МІШІҐЕН.

Дітройт, 11 липня. — Мейор Юджін Ван Антверп заявив вчора, що вже сьогодні він буде домагатися від губернатора Дж. Менен Вилямса, щоб той скликав сесію стейтової леґіслятури для поставлення поза законом комуністичної партії в Мішіґен. Місцеві комуністи, яких мейор Ван Антверп вже в більшості позбувся з міського управління, заповіли, що вони будуть боротися проти заходів на заборону комуністичної партії „аж до кінця".

КОНЕЛЛІ ПОТВЕРДЖУЄ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ ВІД ПРОҐРАМИ ЗБРОЄННЯ.

Вашингтон, 11 липня. — Минулої суботи сенатор Там Конелі, демократ з Тексас і голова сенатського Комітету Закордонних Справ, заявив, що Атлантійський договір як такий не є залежний від американської програми допомоги в озброєнні европейських партнерів договору, та що Сенат, голосуючи за ратифікацією договору, ще не перебирає рівночасного зобов'язання щодо самої програми зброєння. Це запевнення сенатор Конелі вважає за відповідне зложити у зв'язку з помітною опозицією щодо проєкту американської допомоги в сумі $1,130,000,000 на озброєння партнерів Атлантійського пакту, бажаючи раніше полагодити справу ратифікації самого договору.

ВУГЛЕВА КОМПАНІЯ ПРОТИ ТРИ-ДЕННОЇ СИСТЕМИ ПРАЦІ.

Питсбурґ, 11 липня. — Місцева Консолідейшен Ковл Компані, найбільший продуцент м'якого вугілля в світі, заповіла минулої суботи боротьбу „всіми способами й засобами" проти введеної Джаном Л. Луїсом, президентом Юнайтед Майн Воркерс, системи трьох днів праці в тижні, як перший стратеґічний крок в домаганнях нової підвишки заробітної платні. Рішення Компанії подав до відома на пресовій конференції її президент, Джордж Е. Лов. Він заявив, що Компанія насамперед доложить усіх зусиль з метою переконати керівників юнії, що того роду метода є шкідлива для індустрії, для консументів і насамперед для всіх тих, що заробляють на життя в цій індустрії.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВІ ДОХОДЖЕННЯ В СПРАВІ ҐІССА.

Вашингтон, 11. липня. — Після того, як присяжні не могли винести рішення у відомій справі Алджіра Ґісса, бувшого високого урядника державного департаменту, обвинуваченого за кривоприсяжність та передачу державних таємниць совєтським агентам, в Конґресовому Комітеті Не-Американських Діянь заповідається можливість нових доходжень проти нього. Рівночасно конґресмен Ґеролд Ґ. Велде, републиканець з Илиной, виступив з обвинуваченням проти федерального судді Ґісса, Семюела Ф. Кауфмана, закидуючи йому судові неточності в користь Ґісса та наводячи на це конкретні докази.

МОЖЛИВІСТЬ СТРАЙКУ В ЗАВОДАХ ФОРДА.

Мілвокі, 11. липня. — Вчора тут почалася 12-та конституційна конвенція Юнайтед Автомобіл Воркерс (СІО), в якій бере участь 2,400 делеґатів. На відкритті конвенції президент юнії, Волтер П. Ройтер, заявив, що управління промислу і Вол Стріт є справжньою п'ятою колоною Совєтського Союзу, бо вони „спихають Америку на шлях депресії". Видвигаючи закид, що власники і управителі індустрії відмовляються взяти до уваги збільшені кошта прожитку робітництва, він твердив, що юнія не відступить від своїх домагань. Ройтер запевняв, що Форд в цьому році має досить грошей для заспокоєння домагань робітників щодо пенсії, поліпшення обезпечень та збільшення платні і встановив дво-тижневий речинець для полагодження тих справ, заповідаючи на після того „дальшу акцію".

ЗАСУДЖЕНО КУ-КЛОКС-КЛЕНЦІВ.

Бірмінґем, 11 липня.— Велика лава присяжних, що вела слідство в справі насильств товпи в цьому районі, потвердила в суботу вину 14 осіб, яких підозрівається в організації погромів та в приналежності до Ку-Клокс-Клен.

СПРАВА НОВОГО ПЕРЕСЕЛЕНЧОГО ЗАКОНУ В СЕНАТСЬКОМУ КОМІТЕТІ

Вашингтон, 11. липня. — Сьогодні мало б відбутися чергове засідання сенатського Підготовчого Комітету, на якому будеться обговорювати справу нового переселенчого закону для европейських скитальників, зглядно справу полекшення та поширення попереднього закону. Відповідна підкомісія цього Комітету ще перед місяцем відмовилася діяти в справі цього законопроєкту, внесеного до Палати Репрезентантів. Ціла справа згаданого законопроєкту натрапляє на труднощі, вже хочби тому, що голова Комітету, сенатор МекКарран з Невади, є сам проти лібералізації закону, за виїмком випадків з пастухами, що їх потребують фармері в його стейті. Проте, існують деякі можливості, що інші сенатори „зрушать справу з місця".

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ГЕН. ПРІЧАРДА.

Вашингтон, 11. липня. — Вчора після полудня згинув траґічною смертю ген. Вернон Е. Прічард, головний офіцер пресових зв'язків Армії. Траґедія трапилась під час експльозії яхту, на якому генерал в товаристві кількох інших осіб вибирався на пікнік вниз ріки Потомак. Під час експльозії були поранені ще чотири інші особи, що їх відвезено до лікарні. В рятунковій акції відіграв головну ролю полк. Ентоні Дж. Дрексел, бувший дипломат.

СЛІДЧИЙ КОМІТЕТ СУМНІВАЄТЬСЯ В КРАДІЖНУ УРАНУ.

Вашингтон, 11. липня. — Після кількох місяців дбайливих доходжень тепер виявляється, що „зникнення" урану 235 з атомових інсталяцій в Шикаґо, про яке повідомлено ще в лютому цього року, правдоподібно цілком не мало місця. Відповідне звідомлення в цій справі приготовив з доручення спільного конґресового Комітету для атомової енерґії д-р Ернест В. Тіл, заступник дослідного директора Стандард Ойл Компані з Індіяни. В його звідомленні стверджується, що хоча не має доказу, що нічого з цего важливого матеріялу не пропало, проте існуючі обставини майже виключають можливість крадіжки.

ЧІЯНҐ І КВІРІНО НАРАДЖУЄТЬСЯ В СПРАВІ РЯТУНКУ АЗІЇ ВІД БОЛЬШЕВИЗМУ.

Баґіо, Филипіни, 11. липня. — Відомий провідник китайських націоналістів, маршал Чіянґ Кай-шек, прибув на Филипіни та почав вже серію нарад з филипінським президентом Ельпідіом Квіріном, предметом яких є створення відповідного азійського союзу для рятування цього континенту від большевизму.

ЧЕРГОВА НАПАСТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПАШКВІЛІСТА НА АМЕРИКАНСЬКУ ПРЕСУ.

Москва, 11. липня. — Відомий совєтський пашквіліст, Ілля Еренбурґ, минулої суботи знову накинувся на американську пресу, називаючи її „брехливою, банальною і глупою". Свою лайку Еренбурґ надрукував в урядових „Ізвєстіях", що вийшли в збільшеному об'ємі з нагоди видання 10-ти тисячного числа.

ЧУДО В ЛЮБЛИНІ

ОБРАЗ МАТЕРІ БОЖОЇ ПЛАЧЕ КРИВАВИМИ СЛЬОЗАМИ

Люблин, Польща, 11. липня. — З церковних кол потверджують, що образ Матері Божої в місцевій катедрі в Східній Польщі плаче кривавими сльозами. Ще минулої неділі на образі під лівим оком портрету Богородиці виступила крапля крови, тоді, як з правого ока виступила звичайна сльоза. Один зі священиків обтер криваву сльозу і тоді на її місце виступила така сама інша і задержалася два дні, всякаючи опісля в полотно образу. Вістка про це чудо блискавкою розійшлася по цілій країні, хоча про це нічого не пише комуністична преса. Тепер сотні тисяч народу з найдальших закутин Польщі йдуть на відпуст до Люблина. Місцеве населення вважає, що образ Матері Божої плаче кривавими сльозами над долею Христової Церкви під большевизмом.

НОВА ЕКЗЕКУТИВА У.Н.О. В КАНАДІ

Винепеґ, Канада. — В днях від 30-го червня до 3-го липня відбулися тут в новому власному будинку з'їзди УНО (Українського Національного Об'єднання) і братських організацій: ОУК, УСГ та МУН. Предсідником з'їзду, на якому виголошено ряд рефератів та полагоджено багато організаційних та інших справ, була п. Степанія Савчук з Торонта. У висліді з'їзду вибрано нову краєву Екзекутиву Об'єднання, до якої увійшли: Володимир Коссар — голова; В. Гультай — заст. голови; З. Книш — головний секретар; О. Тарновецький — касір та П. Вожок — члени. Подробиці з'їзду будуть подані в дальших числах цього щоденника.

СУДИТИМУТЬ ГІТЛЕРІВСЬКОГО ГАВЛЯЙТЕРА У ФРАНЦІЇ.

Париж, 11. липня. — Перед французькою Палатою Справедливости має початися завтра великий судовий процес проти гітлерівського амбасадора в Парижі, Отта Абеца, обвинуваченого за воєнні злочини протягом чотирьох років німецької окупації Франції. Процес заповідається як французький „Нюрнберг", бо практично це буде процес проти цілої німецької окупаційної влади у Франції.

НОВА СОВЄТСЬКА БЛЬОКАДА БЕРЛІНА

СОВЄТИ ПРИПИНИЛИ ВВЕСЬ КОЛОВИЙ РУХ НА АВТОСРАДАХ ЗІ ЗАХОДУ

Берлін, 11 липня. Сьогодні рано совєтські окупаційні власті здержали ввесь коловий рух на автострадах зі заходу до Берліна через їх зону. Ще минулої п'ятниці большевики замкнули рух вантажних автомобілів на автостраді Гамбурґ-Берлін. В суботу вони замкнули всі інші автостради а сьогодні рано на одну годину цілком здержали і опісля зменшили до мінімум автомобільний рух на найголовнішій автостраді між Гельмштедтом і Берліном. Про нову бльокаду Берліна Совєти формально не повідомили ані американську ані британську окупаційні власті, що приготовляють відповідні протести. Про обмеження або замкнення комунікаційного руху між Берліном і західними зонами повідомляється теж з інших пунктів комунікаційних получень.

КОМУНІСТИЧНА ПРОПАҐАНДА СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФСПІЛОК

Женева, 11 липня. На порядок нарад Економічної і Соціяльної Ради Об'єднаних Націй внесено звідомлення опанованої комуністами Світової Федерації Професійних Спілок до генерального секретаря ОН, Триґве Лі, в якому обвинувачується капіталістичні країни, що вони „скривають" правдиві факти про безробіття та не можуть дати собі ради з проблемами зростаючої загрози господарської кризи. Спостерігачі стверджують, що це є звичайним документом большевицької пропаґанди, без будь-якого значення.

КИТАЙСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ЗНУЩАЛИСЯ НАД АМЕРИКАНСЬКИМ ДИПЛОМАТОМ.

Шанхай, 11. липня. — Китайська комуністична поліція в цьому місті звільнила після трьох днів арешту заарештованого минулого четверга американського віцеконсуля, В. М. Оліва. Місцевий американський консуль, Джан Кабот, повідомив, що большевики в жахливий спосіб знущалися над заарештованим без причини американцем, били його і наостанці вимусили від нього побоями підписати заяву, що з ним добре поводилися. Передбачається відповідну американську акцію проти цього большевицького варварства, що його стверджено теж лікарськими оглядинами звільненого віцеконсуля.

МОЛОДИЙ СТАЛІН ПРО СОВЄТСЬКУ АВІЯЦІЮ

Москва, 11 липня. Син Сталіна, ген. Василь Й. Сталін, хвалився вчора в одному інтерв'ю, що совєтські „льотчики" летять „швидше, дальше і вище", ніж будь-які інші в світі. Інтерв'ю з молодим Сталіном надруковано у совєтській пресі у зв'язку з „Днем Авіації", що має відбутися „в скорому часі".

АНҐЛІКАНСЬКИЙ ЕПИСКОП ЗАКЛИКАЄ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ

Чічестер, Анґлія, 11 липня. Місцевий єпископ Анґліканської Церкви, д-р Джордж Кеннеді Белл, звернувся до Світової Ради Церков зі закликом більш рішучого становища проти комунізму, як „грубого порушника всіх християнських принципів".

В ЛОНДОНІ ЗАКІНЧЕНО КОНФЕРЕНЦІЮ В СПРАВІ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

МІНІСТРИ ФІНАНСІВ БРИТАНІЇ, З.Д.А. І КАНАДИ ВСТАНОВИЛИ НАПРЯМНІ ДАЛЬШОГО ДІЯННЯ.

Лондон, 11 липня. — Міністри фінансів Злучених Держав, Великої Британії і Канади закінчили тут вчора формально свої дво-денні наради в справі фінансової кризи, яка виникла у зв'язку з недостачею золотих і долярових резерв в країнах стерлінґової валюти та яка була причиною різних торговельних обмежень, включно з припиненням на два місяці всіх нових закупів Британії в Злучених Державах і в Канаді. У висліді Лондонських нарад, в яких взяли участь американський секретар скарбу Джан Снайдер, британський канцлер скарбниці сер Стаффорд Крипс і канадійський міністер фінансів Доґлес Абботт, тільки стверджено, що зв'язані з теперішньою кризою проблеми „на довшу мету" та висловлено переконання в „можливість створення одної, багатобічної торговельної системи", в якій долярові й не-долярові країни можуть діяти разом. Проте, в кінцевому комунікаті не подано жадних конкретних рішень щодо безпосередньої акції, натомість заповідається чергову конференцію трьох держав в цій справі, що мала б відбутися вже на початку вересня у Вашингтоні. Поодинокі учасники конференції опісля заявили, що відбуті наради вони вважають корисними, виявляючи рівночасно своє переконання, що кризу пощастить перемогти. Конференція закінчилася формально прийняттям, що його влаштував британський премієр Етлі. Негайно після того секретар скарбу Дж. Снайдер відлетів до Брюсель, столиці Бельгії, де з черги відбуде наради у фінансових справах з представниками бельгійського уряду.

МОЖЛИВІСТЬ ПРОГОЛОШЕННЯ ВИЇМКОВОГО СТАНУ В БРИТАНІЇ ЧЕРЕЗ СТРАЙК.

Лондон, 11 липня. — Якщо 8,000 місцевих портових робітників не закінчать сьогодні свого страйку, що триває вже два місяці, уряд рішив проголосити виїмкове положення та поробити відповідні дальші заходи. У зв'язку з цим вчора відбулися наглі наради як уряду, так і робітничих професійних спілок і хоча вислід нарад не подано до відома, вважається, що серед робітників збільшуються настрої за поворотом до праці, бо їхні фонди вичерпуються, як теж проти їх неуступчивости зростають настрої населення.

ТІТО ЗАПОВІДАЄ ЗАКРИТТЯ КОРДОНУ З ҐРЕЦІЄЮ.

Белґрад, Юґославія, 11 липня. — Юґославський премієр, маршал Тіто, виголосив вчора в місті Поля на побережжі Адріятику велику промову, в якій заторкнув головні внутрішні і закордонні політичні проблеми і заповів можливість закриття юґославсько-ґрецького кордону, з метою охорони перед боротьбою між ґрецьким урядом і комуністичними партизанами. Він знову заявляв, що Юґославія „не продасть свого сумління" ані Совєтському Союзові, ані західним великодержавам.

АМЕРИКАНСЬКА СТОРОЖА ВБИЛА СОВЄТСЬКОГО ПОРУШНИКА КОРДОНУ.

Франкфурт, 11 липня. — Американська прикордонна сторожа, під командою лейтенанта В. С. Ліндероза, вбила передучора одного совєтського вояка в прикордонній сутичці на американсько - совєтському кордоні в Німеччині біля міста Ротенбах, напівніч від Кобурґ. Згідно з повідомленням американських констабулярних військ, випадок трапився, як совєтська патруля перейшла на американський бік та відкрила вогонь на американську сторожу. Ця відповіла на совєтський вогонь, вбиваючи одного совєтського вояка. Контрольоване Совєтами східнонімецьке, пресове агенство повідомило про випадок, але замовчало справу вбитого вояка.

ПОТВЕРДЖЕНО ВИРОК НА КАРДИНАЛА МІНДСЕНТІ.

Будапешт, 11 липня. — Мадярський Верховний Суд потвердив вчора вирок досмертної тюрми на кардинала Йосифа Міндсенті, засудженого в голосному недавно процесі за „зраду" та „шпигунство", що його влаштували місцеві большевики в тягу своєї акції проти Католицької Церкви. В мотивах потвердження вироку тепер додається, що кардинал заслуговує на те, щоб його повісити і цего не робиться тільки тому, що справа вже втратила свою актуальність. Рівночасно повідомляється, що американська розвідка на Балканах ствердила перевезення кардинала Міндсенті з тюрми до лікарні божевільних. Кардинал захворів на цю жахливу недугу після страшних знущань над ним большевицької поліції та після наркотиків, що їх йому давали на те, щоб він „признався".

АМЕРИКАНСЬКЕ РАДІО ДЕМАСКУЄ СОВЄТСЬКИХ ШПИГУНІВ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 11 липня. — Контрольована американцями німецька радіовисильня в Берліні почала від деякого часу розоблачувати совєтських шпигунів і сексотів між німцями в совєтській зоні. В радіових повідомленнях остерігається німців перед большевицькими сексотами, називаючи їх по імені та подаючи їхні адреси. Ці повідомлення, що їх подається після дбайливої провірки, викликали страшну паніку серед німецьких зрадників.

ПОХОВАЛИ ДІМІТРОВА.

Софія, Болгарія, 11 липня. — Вчора тут з великими парадами похоронили в окремому мавзолеї забальсамованого труп відомого провідника Комуністичного Інтернаціоналу і в останньому премієра комуністичної Болгарії, Георгія Дімітрова.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three month*	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОБІТНИЧИЙ ЗАКОН І ПОЛІТИЧНА СТРАТЕГІЯ

В сенаті провалились намагання адміністрації змінити на свій лад існуючий робітничий закон Тефта-Гартлі. Більшістю кількох голосів прийнято зміни, запропоновані сенатором Тефтом. Президент Труман цілком певно заветує новий законопроєкт і тому все останеться по старому. В часі виборчої кампанії президент Труман гостро атакував закон Тефта Гартлі, заявляючись за поворотом до закону Вагнера. Цього домагались проводи робітничих юній. Але тепер справа малася так, що адміністрація відступила від свого давного домагання повороту до закону Вагнера, а видвигнула через сенатора Лукаса проєкт, який мало чим рівнився від змін запропонованих сенатором Тефтом. Попри право на перебрання фабрик урядом йшло про слово „інджонкшен", що нагадує зненавиджену робітниками судову заборону, звернену проти страйкуючих, а якого то слова представники робітництва не хотіли бачити навіть там, де говориться про права президента держави. На ділі це звичайна формальність, бо президент уже титулом самого свого уряду може вжити надзвичайних засобів у справі страйків, що загрожують безпеці країни і ми були вже не так давно свідками, як уряд перебирав майни чи фабрики під свій заряд.

Щоб цю справу добре зрозуміти, треба ще згадати за закон Ваґнера. Сенатор Ваґнер зрезиґнував через хоробу зо сенаторства якраз у тому часі, коли стало наглядним, що навіть у конгресі з демократичною більшістю годі думати про поворот до його робітничого закону. Робітничий закон Ваґнера має величезні заслуги для розвою і посилення юнійного робітничого руху. Але в ньому відбивається теж наскрізь дух „Ню Діл" і через те він не відповідає у своїй цілості сучасним обставинам, коли зорганізоване робітництво дійшло вже до такої сили, що з його голосом рахуються головні політичні партії та президенти. Тепер приходиться йому перебирати відповідальність не тільки за свою „клясу", але за долю цілої країни. Звідси теж і спротив проти повороту до закону Ваґнера з боку усіх тих, що хотіли б бачити такий лад, де представники робітництва та фабрикантів мусіли б обовязково співпрацювати й порозуміватись у спірних проблемах як рівні з рівними. Через те, яка не була б судьба дальших робітничих законопроєктів, ледви чи прийде до повороту до закону Ваґнера. Про цей загальний сентимент добре знають теж і провідники робітництва, знає про це президент Труман. Тому вони не дуже зажурені, що провалився проєкт адміністрації, на який поклали проводи Американської Федерації Праці та Конгресу Індустріяльних Організацій. Цей провал є тепер на руку як президентові Труманові й Демократичній партії, так і юніям, бо це добра нова нагода розраховатись як „реакціонерами" з тими республиканцями, що голосували проти проєкту адміністрації та перевести додатково „чистку" конгресу при виборах в 1950 році. Демократична партія хоче запевнити собі таким робом більшість у конгресі, а коли й'деться про президента Трумана, то ще таку більшість, яка дала б йому змогу переводити законопроєкти адміністрації, які тепер провалюються через спілку південних демократів з республиканцями.

Дехто добачує в тій політичній стратегії ще й певну кандидатуру Трумана на президента в 1952 році. Звідси і такі турботи президента та партії, щоби мати за собою й обєднати робітничі й фармерські голоси.

ЖЕРТВИ ЗЛОЧИНУ

Кожна нормальна, здорова людина, що завдасть собі труду простідіювати комунізм не тільки як теорію, але й суспільний рух в його причинах, процесі і наслідках, неодмінно прийде до висновку, що тут мається до діла з наскрізь хоробливим явищем, яке зі злочину зродилось і до злочину змагає, отже і само є злочином. Жертвою того злочину падає кожний, хто опиниться в колі його діяння. За виїмком відносно малої кількости самих свідомих злочинців, комунізм має в загальному тільки жертви.

Інтересне явище: про комунізм, як теорію, сьогодні дебатується ще тільки там, де того комунізму нема, або примусово і під терором та тільки одобічно там, де комунізм має голос. Ви спробуйте потеоризувати на тему комунізму з людиною з-під Совєтів, але у вільних обставинах, і ви тоді зустрінетесь не з теоретичними міркуваннями, але з наведенням фактів, від яких вам терпець піде поза шкуру та волос на голові стане. Волі в комуністичній теорії протиставляється найжахливішу неволю в комуністичній практиці, коротко, „раєві на землі" в комуністичній теорії завжди протиставляється найстрашніше червоне пекло в практиці. Це вже стара правда, що найкращим лікарством проти комуністичної хвороби є таки сам комунізм на практиці. Хто його раз зазнає, той вже справді повік не забуде, якщо тільки таку курацію переживе і опиниться на волі. Це, очевидно, відноситься до нормальних людей, які в обставинах впали жертвою комуністичної теорії і самі захворіли на комуністичне божевілля. Інше діло з всілякими виродками, що пристають до комунізму для задоволення своїх злочинних інстинктів. Ті мають шанси навіть до ЦК комуністичної партії в одній чи другій країні, а при добрій конюнктурі та відповідній дозі злочинної хитрости могли б опинитися і в самому Політбюрі, якщо їм вміжчасі інший подібний злочинець „не відгризе головоньки" — як писав колись Вишня.

Комунізм на практиці, отже в Совєтах, має для всіх коротку рецепту: „слушать, мал-чать і не розсуждать". Хто цього не знає, або не респектує, той в найкращому разі піде „перековуватись" на Колиму, якщо не опиниться зі зв'язаними мотузкою руками і ногами в будь-якій масовій могилі.

Інше діло там, де комунізм є ще тільки в теорії і не на практиці, хочби в нашій „гуд, олд" Америці. На численні інтересні висновки під цим оглядом дозволяє дотеперішній перебіг судового процесу проти 11 обвинувачених з американського комуністичного Політбюра. Обвинувачення на підставі безлічі всіляких матеріяльних доказів та зізнань свідків виявило недвозначно злочинну роботу місцевої комуністичної п'ятої колони проти цієї країни, її демократичного ладу і способу життя та проти американського народу. Словами і писаннями самих обвинувачених доказано, що комуністична партія в Америці є під кожним оглядом совєтською п'ятою колоною, що вона діє за виразними інструкціями і наказами з Москви, що веде шпигунську і підривну роботу проти Америки і в користь Москви та що вона цілком виразно змагає до створення в Америці таких обставин, в яких силою і насиллям можна було б повалити американський уряд та встановити підчинену Москві „диктатуру пролетаріяту" кількох місцевих архизлочинців.

Зі самих обвинувачених досі зізнавало ще тільки трьох: Джан Гейтс, Джилберт Грін і в останньому Бенджемін Дейвіс (джуніор). Перші два поводились арогантно, зневажаючи суд та явно признавалися до вірности Москві, виголошуючи при цьому довгі пропагандивні „спічі". Відмінно від них поводився Дейвіс, мурин і потомок невольників. Він зізнає чемно, поводиться гідно, відповідає на те, про що його питають. З його зізнань виходить, що в комунізм загнали його обставини, точніше його переживання як нігра та опісля облудна комуністична пропаганда. Зазнавши деяких несправедливостей з огляду на його расу та спостерігши кривдяче, на його думку, відношення до інших його чорних земляків, він почав шукати розв'язки для тої проблеми і йому здавалося, що він її знайшов в комуністичній теорії. Про комунізм в практиці він навряд чи щонебудь знав, і цілком певно не знав нічого правдивого. На тій же розправі виявляється, що комуністична партія мала виразне доручення з Москви використати місцеві обставини для реорганізації, зокрема створювати і використати для тих цілей невдоволення расових меншин чи інородців. Річ проста, комуністи з одного боку повинні піддержувати расову дискримінацію, а з другого її використовувати для здобуття собі симпатиків. Це саме і в інших ділянках. В господарстві, на приклад, комуністи повинні докладати усіх зусиль для погіршення господарського положення і в той спосіб ширити невдоволення серед робітників, щоби опісля з-поміж них вербувати „гнаних і голодних" до своєї злочинної роботи. Іншими словами, вони мають за завдання злочинною роботою виховувати і організувати все нові і нові жертви на нових злочинців і для дальших злочинів. Вони насамперед кидають чоловіка в багно, щоб він топився, опісля вдають, що ратують його з того багна і заставляють його кидати туди інших. І так без кінця. В тому полягає комуністична „організація мас" для одного великого злочину, на ім'я якому: комунізм на практиці. Його жертвою падуть ті, що цього не знають.

Обов'язком здорового загалу є боротися однаково, як проти злочинців, так і проти створюваних ними обставин злочину. Проте, вся ця боротьба буде коштувати всім багато труду і зусиль та навряд чи матиме повний успіх, як довго існує пра-джерело тих злочинів — Кремль з його Політбюром та всіми своїми комінформами. Як довго існуватиме цей розсадник комуністичної зарази, так довго існуватиме безпосередня загроза смерти для всього цивілізованого світу. Тільки ліквідація праджерела злочину допоможе зліквідувати і сам злочин — большевізм.

Лев Ясінчук.

Якою я застав Америку

I.

Після довгої, бо сімнадцятьлітньої, відсутности в Америці щось тягне мене, щоб висловити одверто свої перші враження на вид Америки та її громадян, особливо тих, українського походження.

...Громадян..., походження... От, уже зовсім безвільно тиснеться під перо нове окреслення, яке давніше не бувало в ужитті. Але застою нема не тільки в американській технії; нема його й у суспільному американському житті, а в тому ,і в розвитку українців, що сюди прийшли, тут осіли, а то й родилися. Ці останні — як завважую в календарі-Альманаху У. Н. Союзу — ділять влучно нашу спільноту в Америці на „Чептерс", зараховуючи себе вже до третього покоління. Це ніяка шутка з мого боку. Зовсім ні, просто ствердження і то з добавкою, що нема в цьому ані нічого дивного, ані неприродного, ані шкідливого. Чим більше буде вже в Америці тих „Чептер-ів", але ще свідомих свого походження та охочих живим піддержувати своє рідне коріння, тим зрозуміле буде для українського народу.

Тільки, правда, я повинен би висловити те, як мене душевно заторкує вид Америки, себто таки американська земля.

Коли я був тут перед двадцятими роками перший раз, у час „проспериті", що на жаль закінчилася після мойого виїзду, тоді я, як справжній „грінор" захоплювався всіми зовнішніми проявами Америки, що їх якнебудь спостерігав. Сьогодні, освоєний з її видом уже здавніша, я не маю звичайний шармант, але як розважна людина обовязаний сказати тій дамі, що вона не тільки випростоніла назовні (не зазнавши особливої біди, ані поневірки); але й відмолодла, хоч стала серіознішою. Відмолодла від духового життя, а серіозність прийшла з віком.

Розчарування від несповнених високих задумів після Першої Світової Війни, покладених у 14 точках Вилсона.

Америка, здавалося, збайдужніла; зиркала часто в бік Монро. Але швидко оживилася й виявила світові свою силу в формі такого драстичного боксу, що противник уже й не ворухнувся.

В передбаченні можливости, що може ще якийсь чемпіон навинеться, вона не перериває тренінгу і стає провідною потугою світової широко закроєної демократії, з власним постійним військом і з велитенським арсеналом найновіших винаходів. І з цим їй дуже „до лиця". Бо кому ж це підходило б краще — організувати світ при помочі пляну Маршала, чи Атлантійського Пакту. як не в Америці, де вже 173 роки тому громом прозвучав голос нового народу-піонера, що всі люди рівні й мають невідемне право на життя, на свободу й на змагання до щастя, отже ідеї, що є основою американської політичної думки. У звязку з реалізацією політичних задумів Америки зазнає американське населення чималих жертв, але за те підносить вартість американського імени й заслуговує на пошанівок цілої Европи за виїмком хіба тих, що мусять бути її ворогами, бо це — так би мовити — їхній „джаб".

Колись, заки Америка була ще молодша, не дуже цікавилася одним, чи другим у себе дома; а сьогодні вона вже має робітничі закони до закону про безробіття й пенсію включно, чим робить поважну конкуренцію країнам фахівців від робітництва. Бувало навіть не звертала уваги на те, що її діти щораз гірше пустують і викрикають, що аж в ухах лящіло, а сусідам голову морочило. Сьогодні помічає вже Америка в цьому деяку непристойність, пробує деколи дати навіть по губах деяким крикунам, орієнтуючи загал, хто кому брат, а хто ворог.

Молоді американці може навіть не знають, що в часі, про який мова, була модна прогібіція, себто обовязувала постанова, що трійливий „муншайн" можна пити скільки завгодно, щоби тільки неприлюдно. Тепер уже цього нема.

Всупереч країні пролетарійту, де авта мають тільки партійні шишки і то тільки до вжитку, тут дозволяє собі на цю буржуазну вигадку ще більше робітників, як колись. Всі дороги, як по селах, так і по незабудованих просторах, що рідко трапляються, ще більше забиті автами, як за моїх попередніх побутів. На кожному кроці таке багатство, що аж непривичному очі сліпить. Але на смітті долярів нема й тому декому не стає на каву, особливо тим, що безробітні, але й тих нема й четвертої частини з того, що було 1932 р.

II.

Як же представляється українське суспільне життя в Америці?

На всякий випадок — не то непогано, але краще, ніж цього можна було сподіватися. В тіснішому зіткненні з американським життям, та навіть у сумішні з ним, українці ледви чи добачуть зріст. Може неодин, коли задовго ждати на чин провідника, навіть кине каменем у чолових людей. Кажете, що це не в установу, але в особу? Нічо; тут в Америці наразі нема великого вибору осіб на провідні становища поза випробованими будівничими. Назагал — помітна не тільки тяга до об'єднання, але таки існує об'єднання всіх тих, що до цього здібні. Не чути вже давніх загальних злобних критик, нарікань, обмов. Мені видається, що сьогодні виявляють українці в Америці стільки доброї волі й взаємного вирозуміння, що кермування українським життям стало легчим; навіть скажу, що кращим. Про це переконує посилення давніх установ і створення здорових в ідеї й організмі — багатьох нових.

Давний нахил до боротьби на церковному підложжі здається притупився в міру, як стару еміграцію пересякла американська ідея свободи віровизнання. Це безперечно виходить на добро.

Церкви назагал розрослись і скріпились. Шкода тільки, що зайшли нові перешкоди в акції об'єднання Української Православної Церкви. Кидається у вічі новому глядачеві розбудова Української Католицької Церкви, що одержала другого владику. Мовацці чини обох полів угрупувалися й виконують велику не тільки релігійну, але й загальнокультурну роботу. Згадати б тільки попри вечірні школи, численні цілоденні, три середні школи для дівчат, середню школу ОО.

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

68)

— Коли б мені трапився надійний компанійон, я зірвався б із цього гиблого місця. Все одно: десятки своєї я тут не виживу, а вмирати — то вмирати з музикою!

І він крізь маску запитливо глянув на свого помічника, який лаштувався крутити „козячу ніжку".

Ухиляючись від прямої відповіді, помічник, закурюючи й димлячи цигаркою, став розповідати про численно збільшені останнім часом утечі з табору.

— Вчора з Дудинського таборового пункту теж утікло кілька чоловік зека... Покористувавшись туманною годиною, заготували продуктів і втекли. Пішли не на південь, а на північ, до Льодового океану. Дійшли до Усть-Єнисейського порту і наскочили на заставу. Їх привезли назад. Посадили в „кандею" і готують їм додатково по три роки. У них виявився бінокль, компас і двоє зшитих простирадел, на яких мазутом виведено три літери „SOS". На допиті вони призналися, що збирались сигналізувати якомунебудь іноземному пароплавові, коли б помітили його в морі!.. В крайньому випадку, мали намір приєднатися до тунгузів, зжитися з ними і добути до зими. А потім уже, за їхньою допомогою, пробиратись до Уралу чи на південь. Так, тундра — надійна охорона! Влітку комарі та мошка заїдять, а взимку — хуга з морозами. А до самої ж тільки Ігарки 300 кілометрів, а за нею ще дві тисячі до Красноярська. До того ще не забувайте, що ви — політичний... Як вам відомо, на 4-й дистанції втекла ціла бригада землекопів, захопивши з собою коня і всі харчові продукти з комори дистанців. Якщо їх піймають, відбудеться кожен трьома роками і кількома місяцями ізоляції. А коли б ми з вами вчинили таке діло, упевнена шльопка!

Між колодами знов заспівали, і пісня ще стала кликати до берегів далекого Дніпра...

— Як хочете, а я дійшов „до ручки", — після деякої мовчанки сказав Костин. — Мені п'ятдесят три роки. Порох у пороховницях ще є, і я спробую познайомитися з „зеленим прокурором", а вам залишу блискучу можливість добитися перехідної червоної ганчірки... Можете на мене доносити, можете не доносити, — справа вашого сумління, а не забути депівського гніву я не можу... 27 і шість нулів! „Кривавий Миколай" і „безкровна" революція!

І Костин первово й дико зареготав:

— Хе-хе-хе-хе!

Помічник тяжко сопів і мовчав.

Пісня знов урвалась і затихла. А крилата потвора по-давньому рикала й повзла нагору.

...Через кілька діб інженер Костин зник. По колодотягу ходив сам помічник і понуро бурмотів:

— 27 і шість нулів! 27 і шість нулів!

Бригада землекопів, що втікла з 4-ої дистанції, складалася з 24 чоловіка кримінальників, переважно, урків, молодих і здорових хлопців — від 18 до 30 років. Майже два тижні вже були вони в дорозі, але більш, як двісті кілометрів не могли пройти, бо весь час доводилось обминати нескінченну кількість малих і великих озер, що зустрічались їм по дорозі, а також переправлятись через річки й ріки, що доплинали до Єнисею. Ці обминання й переправи поглинали дуже багато і часу і сил, а це не могло не позначатись на загальному стані втікачів. Захоплені з комори дистанції харчові продукти вже давно з'їли, з'їли також і коня, що тяг перший тиждень на собі тюки з продуктами, і останні два-чи три дні втікачі примушені були годуватися пташиними яйцями, дикими маленькими гусенятами й рибою, яку доводилося ловити в тундрі в озерах. Це стало забирати їм ще більше часу, і втікачі-кримінальники ледве-ледве посувалися вперед, проходячи за добу не більш, як десять кілометрів. Досвідченіші з них запевняли, що ще тиждень, і вони опиняться на схід від Ігарки, де зможуть у лісотундрі перепочити, наловити й нав'ялити на дорогу риби, а також, може пощастить, заглянути в саме місточко і добути там сірників, курева, хліба й солі. Змучені, голодні і знесилені, заїдані комарями й мошкою, втікачі на превелику силу добились до якоїсь великої й бурхливої ріки і розташувались на відпочинок. Щоб переборити цю нову й несподівану перешкоду, треба було зрубати кілька товстих дерев, розпиляти їх на колодки, притягти до місця переправи, зв'язати пліт, а потім уже на канатах і ломаках переправлятись. Ця нова робота мала знову відняти їм багато часу й останні фізичні сили. Два втікачі вже хворіли і потребували сторонньої допомоги, а решта також ледве трималась на ногах, і про негайну переправу на той бік річки ніхто й не думав. Всі розбрелись по сухих покладах моху та торфу і впали в тяжкий вимучений сон.

Скільки вони проспали так, невідомо, та коли прокинулись — не впізнали один одного. Не зважаючи на маски, обличчя й руки їхні були страшно покусані й попухли, — так під час спання обсмоктали їх комарі та мошка.

На спільній раді вирішили через ріку не переправлятись, а йти берегом униз до самого Єнисею. Може вони натраплять на рибалок чи якесь стійбище тунгузів... Може, зустрінуть якесь робітниче селище... А може, ріка розіллється по широкому річищу, і вони зможуть перейти її бродом.

(Дальше буде).

Мистецька праця Михайла Осінчука в Канаді

Небагато читачів знають про ті досягнення на мистецькому полі, які сталися в двох останніх роках в Канаді. А варто їх знати, щоби мати певність, що ми не стоїмо на місці, що творимо великі цінності не тільки для свого внутрішнього вжитку, але для загального добра, як прояв мистецьких вартостей Нової землі, де схрещуються різноманітні течії і впливи і де лише зразки вищого уміння стають тривалими пам'ятками мистецтва.

Таким зразком монументального (настінного) малярства є праці відомого українського мистця Михайла Осінчука. Ще в краю наш мистець був одним з най визначніших представників новітньої української течії — школи, що ґрунтується на найстарших зразках українського мистецтва староkняжої доби, коли оригінальна іконографія і ціле декоративне марярство творилося на основі візантійського стилю. Але т. зв. „нововізантійська" течія сучасного українського малярства не йде шляхом звичайного наслідування старих зразків, але вводить інші чисто-українські іконографічні засоби, почерпнуті з цілої многовікової культури українського мистецтва, зокрема в орнаменті вводяться елементи народнього (селянського) мистецтва. Крім цих особливостей, спеціяльною заслугою М. Осінчука є плекання чистих мистецьких форм, очищування їх від зайвої переладованости і візантійської „арабески", а передовсім творча гармонізація мотивів історичних з народніми. В наслідок того повстає твір новітній, котрий має свої глибокі коріння в минувшій культурі, промовляє сучасною мовою, наскрізь переконуючою і суґестивною. Досить лише увійти в церкву розмальовану М. Осінчуком, щоби переконатися не тільки про високий мистецький рівень розпису, але, в великій мірі, творчу перевагу над іншими зразками сучасного малярства.

М. Осінчук прийшов до таких вищих досягнень, довшою, тяжкою і впертою працею. По закінченні Академії Мистецтв у Кракові, посвятився дальшим самостійним студіям старовинного українського мистецтва, зокрема іконографічному малярству, для чого служив йому Український Національний Музей ім. Андрія Шептицького у Львові та інші збірки й памятки українського монументального малярства. Побував також в Італії, Греції, Царгороді, де ознайомився з світовими пам'ятками найвизначніших мистецьких осередків. Крім монументального малярства, працював у такій делікатній і складній галузі графіки, як дереворит (різання образів у дереві для репродукції), створивши тут шедеври фінезії і гармонії, особливо в екслібрісах (книжних знаках). З успіхом займався наш мистець і педагогічною діяльністю, як професор української гімназії і директор мистецько-промислової школи у Львові. Але скоро залишив гімназію, щоби цілковито віддатися творчій праці. І справді, у вільній малярській праці досяг великих успіхів. Можна сміливо твердити, що одні з найкращих розписів церков у Західній Україні, останніх двох десятеліть перед II. світовою війною, належать М. Осінчукові або спільно з іншим визначним мистцем Павлом Ковжуном.

З найновіших праць М. Осінчука в Канаді, належать йому розписи двох церков у Торонті. Мурована церква св. Євхаристії в Торонті, побудована десь перед 150 роками в готичному стилі, своїми невеликими вільними площами стін і гостролучними отворами, не давала великих можливостей для розпису. Але наш мистець щасливо вивязався зі свого завдання, не порушуючи стилістичних особливостей будови і добре використавши вільні місця стін. Центральне місце займає тут у вівтарній апсиді Христос-Пантократор і таїнство Євхаристії в образі двох ангелів, що в сяйві тримають чашу; з боків виображено ап. Петра і Павла. Ці фігури, так само як і інші фігурові композиції, трактовано декоративно, графічно, де передано певну ідею божества і святих, а не їх реалістичне втілення в образі звичайних людських постатей — смертних. До речі, у нас вперся погляд, що назагал наші люди „не розуміють" іншого малярства крім реалістичного чи то натуралістичного. Приклад мальовил двох згаданих церков переконав, що це не вірно. Навпаки, мальовила великій більшости вірних, якраз подобались. І не без підстав, бо справжня краса, коли вона дійсно на висоті мистецького завдання, має благодатний вплив на кожну людину.

Ще більш декоративно трактовані образи на стелі і так званих пендетивах (Євангелистів, св. Михайло і Антрій, херувими і ангели), що вплітаються в загальну орнаментальну композицію цілої будови. А цей орнамент — справді радість і насолода для кожного українця, що кохається в кольорових сполуках і прикрасах — у зорах. В нім ви бачите ціле багатство українського духа і матерії, що дали йому роскішна українська природа, чудове небо, різноманітність форм і кольорів квітів і плодів земних. Тільки цей світ ідей і форм перетворено у символічні знаки і геометризовані форми, які стилістично і формально звязані з фігуровими композиціями. Тому в цілому розпису панує одна спільна ідея, гармонія і ритм, що найкраще відповідають монументальному малярству.

Друга церква св. Йосафата на ул. Френклина в Торонті мала більше площі стін для розпису, хоч своєю архітектурою теж не відповідна, особливо поєдинчою плаcкою стелею. Тут мистець теж змалював великий запрестольний образ Євхаристії, але іншої композиції зі св. Петром і Павлом, Василієм Великим та Іваном Золотоустим. На бічних стінах бачимо особливо побажані на Україні святі, в цілих постатях або лише їх погрудля в медальонах. Приємно вражає багата і смілива композиція орнаментальних прикрас стелі, де в центрі бачимо прекрасний образ Богородиці - Покровительниці в оточенні херувимів і архангелів. Тут помітна велика культура української орнаментики — така багата, різноманітна і барвиста, як і культура української пісні. Одне і друге уміння привабливе гладою, підносить до високого духового настрою і віри, що в світі існує вища краса, досконалість і гармонія.

Дуже гарно і стилістично дібрана орнаментика на луках поміж кольонами, не бічних стінах і хорах. Дещо відмінного характеру фриз у бічних навах, трактований більш натуралістично.

Не зайве відмітити, що в орнаментиці не уживано вишиванкових мотивів, які це можна бачити у початкуючих наших малярів. Натомість наш мистець використовує ті орнаментальні мовиви, які більш відповідають архітектурі та техніці настінного малярства. А ця відповідність поміж формою, конструкцією і матеріялом, якраз свідчить про високий рівень і виховуюче значення малярського твору, що репрезентує нашу оригінальну мистецьку культуру у Новому Світі.

В. С.

ЦЕРКВА СВ. ЕВХАРИСТІЇ, ТОРОНТО, ОНТ.

Якою я застав Америку

(Докінчення зі стор. 2-гої)

Василіян в Ню Йорку; новіціят ОО. Василіян у Давсон, Па., українська греко-католицька Колеґія у Стемфорді, що готовить адептів на світські й теологічні студії; змагання створити власну Духовну Семинарію у Вашингтоні, бібліотеки, музеї, видавництва й т. д. Це все здобутки з часу, в якому я не бачив Америки.

В політичній ділянці висувається нова установа „Український Конґресовий Комітет". Може не так нова вона змістом, як назвою. Це ж на ділі переємник праці давного „Обєднання Українських Організацій в Америці". (До речі кажучи — на мій погляд — ця назва ясніше окреслювала характер установи). Своєю діяльністю як суто американська організація, що представляє собою понад пів мільйона організованих українських громадян, забірала голос у всіх важливіших справах як американської, так і української політики, а зміст і тон тих виступів зєднав У. К. Комітетові признання з боку рідних і повагу з боку американських політично-відповідальних чинників.

„Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет" не мав суттєвої причине існування перед 20 роками. Але зовсім іншi обставини заіснували в часі, а головно після II. Світової Війни, коли наслідком пережитих лихоліть, а в першу чергу пануючих політичних умовин на рідній землі — український нарід переселився на Захід у кількості небувалій впродовж історії. Завдяки витривалій поставі американсько - української спільноти і впертим заходам тих, що цею установою кермують, ЗУАДК переборов усі трудноці, закрінився й витиснув своє людсько-українське пятно на площині дальшого розвитку небувалої української політичної еміґрації.

Вельми симпатичним відгомоном відбився в 1933 р. Перший Конгрес Української Молоді Північної Америки в Шікаго. Це заговорила молодь, що бажає продовжувати обновлені й відсвіжені ідеали батьків; молодь зо своїм природженим гоном енергійного виявy нарастаючих у ній сил.. Не проти організацій старших вона обєднувалась, а для чесної паралелі з ними, для їх підкріплення; щоб тягнути „в один гуж". Це, що старші роблять нераз з натугою всіх сил, це молодь переводить легко, деколи з жартами, з співом і танком. Ця організація мені особисто тим симпатичніша, бо саме я був одним з тих нечисленних, що в Рідному Краю обороняв думку, що українська молодь в Америці для України не пропала, тільки, що вона виявить себе в інших формах, ніж ті, до яких ми привикли. Тепер, коли бачу нові осяги цеї молоді, можу тільки радіти, що я її вже тоді розумів.

Коли мова про нові організації, яких перед 17 роками не було в Америці, то мушу згадати про Пан-Американську Конференцію, себто організацію у відповідний час повинна мати наймогутніший голос в українських справах, а своєю діяльністю змагати до створення Всесвітнього Українського Обєднання. З неполітичних організацій слід відмітити „Товариство Українських Професіоналістів" та організацію „Українсько-Американських Ветеранів". Одні й другі мають свої вужчі інтереси й зацікавлення; одні й другі бажають показати себе американському світові як українські американи зо своїми питомими прикметами.

Подібна своїм ідейним підкладом до організації Ветеранів стара „Українська Стрілецька Громада" призадуметься, як тепер поширити свої рямці.

Велику еволюцію перейшов за той час Союз Українок Америки, повязуючи тісніше свої 54 відділи (не залишаючи на боці жіночої молоді). На вершині свого розвитку довів до зорганізування в 1948 р. Світового Конгресу Українського Жіноцтва, що став членом Міжнародної Федерації Жіночих Клюбів.

Новістю, про яку нікому в Америці й не снилося, є Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка. Доборолася українська наука! Мусить скитатися по чужині й користати з гостинности. Але з вдячності дасть щось і від себе ця організація, якщо не всім американцям, то бодай тим, що є „українського походження".

Загалом у культурній ділянці слідний великий поступ. Колись — панувала на тому полі доривочність, випадковість. Сьогодні проголошуються систематичні Освітні Курси; сьогодні видавництва визначних творів в українській, а особливо англійській мові; часописи й журнали — в одній і другій мові, залежно від призначення. Словом — у тій галузі зроблено велику роботу й, що розуміють її потребу й значення. Але — на культурному полі ще й до сьогодні не змінилася на жаль, одна характеристична риска: книжки й журнали не розходяться, американці „українського походження" здається самі мало читають, ні не використовують як слід своїх звязків, щоб готові публікації дати в руки тим, що про українську справу мусять мати вірні поняття. А без настроєння англо-саського світу, без явних симпатій до нашого народу й його всебічних змагань, можуть нам пропасти великі цінноції вкладені дотепер у це діло з найбільшою посвятою.

Змагання вдержати українство в Америці (без огляду, котрий це буде „чептер"), проявляється дуже наглядно в неймовірному зрості Українського Народного Союзу. Чим пояснити собі такий просто дивогляд, що коли я перед 17 роками виїжджав з Америки, то Союз мав коло 30 тисяч членів і (оскільки не помиляюся) понад 3 мільйони долярів майна, а сьогодні вже поверх 52 тисяч членів і до 11 мільйонів долярів майна! Та ж тоді вже говорилося, що українство в Америці пропадає! Це дивне явище спричинила не сама висока ідея У. Н. Союзу — бути допомоговим і провідним ідейним огнищем, бо треба було до нього доложити ще й великої праці, треба було втілення української ідеї в наростаючі тут покоління. А якраз члени цих поколінь виявляють збільшене число! Державний перепис з 1930 р. виказав, що за українців подало себе тоді в З.Д. А. всього 68,485 осіб, а вже в 1940 році подало себе за українців щось 73 тисячі осіб. Інша річ, що — на мою думку — Конґресовий Комітет має повну слушність, коли промовляє іменем 750 тисяч американських українців. Тепер тільки річ у тому, щоб до будучого перепису довести справу так, щоб ці маніфестаційні числа були потверджені урядовими джерелами, бо воно має й буде мати завжди дуже велику вагу.

До цього ще додам, що також зросли інші осередки обезпеченево допомогового характеру, як „Провидіння", „Український Робітничий Союз" та „Українська Народна Поміч".

Так отже мені, свіжому глядачеві, що колись був доволі добре обізнаний з українським життям в Америці, представляється воно в теперішньому моменті як річка, що має глибоке, невисихаюче джерело. Може дощ далі падати, або ні, можуть колись зеленіниви жовкнути й нидіти; джерело української сили добувається з такої глибини, що природних запорів воно не потребує страхатися. Треба тільки звертати увагу, щоб не творилися штучні перешкоди для правильного протікання української річки. На це й є свої організації.

В „Пропамятній Книзі" з нагоди 40-ліття У. Н. Союзу (1936) я висловив таку думку: „Треба в Рідному Краю дбати, щоб американська еміґрація мала силу і спроможність на випадок потреби чи національного катаклізму переховувати національну традицію й національні ідеали. Зовсім невиключене таке становище й такий час, що наша еміґрація зможе й повинна би мати просто необхідне й непередбачене тепер значення".*)

До цієї думки не маю й сьогодні що добавляти, чи відбірати. Такий час, про який мова у цитованим уступі, вже прийшов. А про своє значення на цей час подбала в найбільшій мірі сама колишня еміґрація у всіх своїх „чептер-ах". Нести цей великий і почесний тягар — маємо обовязок помогти й ми, нові іміґранти.

„Нехай Мати усміхнеться, Заплакана Мати..."!

*) Лев Ясінчук: „Старокраєвим оком на українську еміґрацію в Америці", стор. 365-380.

ВИКЛАДИ ПРОФ. Р. СМАЛЬ СТОЦЬКОГО.

Дня 19 червня б. р. відбувся виклад в Керент Аферс Інститут у авдиторії Університету Маркет у Мілвоки: „Чому американці не можуть зрозуміти російського комунізму?" Поверх 200 учителів і учительок, слухачів літних курсів, випонили салю.

Дня 23 червня б. р. професор Р. Стоцький мав виклад у Домінiканському Каледжі в Расін, Виск., у великій авдиторії на тему: „Як комунізм поневолив народи Сходу".

На осінь відбудеться шеста конвенція Американського Товариства професорів слов'янських мов в Каліфорнійському Університеті в Берклей. На попередних конвенціях проф. Смаль-Стоцький докладав 1947 в Дітройті про „Нову етимологію слова Русь", 1948 в Ню Йорку про: „Причини замертя індоевропейської назви медведя в слов'янських мовах". В Берклей він виголосить реферат про „Говірку польської партизанки". Водночас відбудеться в Берклей від 6—9 вересня 64-та конвенція Американського Мовознавчого Товариства. В слов'янській секції проф. Р. Стоцький говоритиме про: „Прабатьківщина Словян" в пятницю, 9. вересня.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка обєднала в Америці й Канаді найвидомніші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим краянам та нашому поневоленому українському народові.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРУКЛИН, Н. Й.

Основні збори Українського Народного Дому в (Савт) Бруклині.

Потребу створення осередка українського народного життя в (Савт) Бруклині болюче відчували всі його громадяни. Перша видвигнула цю справу на денне світло молодь — члени 650. Посту Католицьких Ветеранів. Вони — на своїх зборах в дні 15 травня 1948 р. — одноголосно вирішили пустити справу „власної хати" — Українського Народного Дому — в повний рух. За їх старанням створено із 4 місцевих українських організацій ініціятивний комітет, який проводив підготовчу працю УНДому продовж більше ніж пів року.

Дня 19 червня 1949 в приміщенні церковної залі св. о. Николая відбулися Основні Збори Українського Народного Дому в (Савт) Бруклині. Зборами проводив голова, п. Іван Гулей. Секретарювали п. П. Якубович і Н. Мерена. Відкриваючи збори, голова підчеркнув важливість події — покликання до життя корпорації, що поставила собі за ціль вести народну працю серед нашої американсько-української спільноти, координуючи при цьому працю всіх наших товариств. Дальше п. Гулей представив присутнім ґенезу повстання УНДому, звертаючи увагу на вивішений чартер з Олбені.

Статут УНДому реферували: п. Володимир Рибка в англійській і д-р Семен Демидчук в українській мовах. Останний пояснив теж завдання й цілі УНДому як осередка життя в громаді.

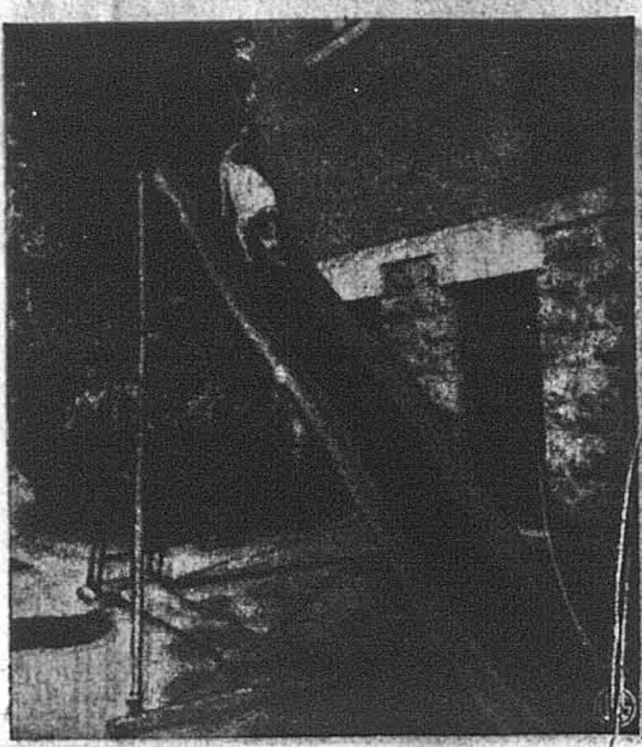
П. Василь Музика, командант 650 Посту К. Ветеранів склав заяву, що організація, яку він очолює, на найблищих зборах обговорить справу матеріяльної допомоги для У. Н. Дому.

О. д-р Д. Ґулин та п. проф. М. Кокольський висказали свою радість з приводу великого свята заснування вогнища народного життя в нашій громаді.

Опісля переведено вписи до УНДому. Вписалося 32 члени, що зложили вписове та вкладку на 1949-тий рік.

Після зборів місцевий мішаний хор під батутою проф. Кокольського відспівав низку українських пісень. Свято закінчено смачною перекускою та товариською гутіркою. З радістю та надіями розійшлись присутні домів.

В. Мисик.

ТЕПЕР ЗАБАВА ДЛЯ ПСА ТА ЩЕ ЯКА!—Діти пішли на вакації й шкільна площа для забав в Фріпорт, Ілиной, опустіла. Та той песик не даром споглядав на хлопців, як спускались на дощці вділ. Тепер, як нікого нема, він сам це випробовує кожного дня.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТІ ДО:

18,345 Рідних тіток, перебували в Амстердамі і Ню Йорку, від Захарчук Теодора син Дмитра і Марії з с. Хильчич, Золочів.

18,346 Ґузиляк Стефана стрийка з с. Вислік, Сянік, від Ґузиляк Степана.

18,347 Прокопишин Василя с. Семена, Демчук Василя оба з с. Туря, Радехів, від Цебровський Павла с. Адама.

18,348 Бабій Івана вуйка з с. Голодівка, удки, від Лакота Розалії.

18,349 До земляків — братів Українців з Волиня: поможіть перебратися зі скитальщини, від Шайдевич Іларіона.

18,350 Левчиш Юлії. Бульбачинський Антона вуйка з с. Побіч, Золочів, від Бульбачинський Мирослава с. Григорія і Марії з дому Левчишин.

18,351 Масник Василя і Марії з с. Зазулі, Золочів, від Масник Григорія.

18,352 Гончар Емілії сестри і стрийка Гончар Сильвестра з с. Квітині, Горлиці, від Гончар Еміліяна.

18,353 Каветський Евгена с. Івана з Вел. України від сестри Каветської Марії.

18,354 **До Таборових Управ** на скитальщині. Проситься повідомити по таборах, що за Гринишин Іваном і Лівонком синами Івана і Зоньки з села Болшівці, огатин, пошукує брат з Америки Гринишин Андрій. Голоситися на ч. 18,354.

18,355 Українців доброї волі порситься помочи аплікаціями, бо ми не маємо кревних ні знакомих в Америці від д-ра Плітас Олекси і д-ра Дериш Олекси.

18,356 Лазарів Володимира від Аксенів Матвія.

18,357 Бітнер Юліяна і Адольфа із Новгороду, Мариянівська, Україна, від Кавц Зельми.

18,358 Будай Андрія від Будай Дмитра.

18,359 Пундяк Марії з с. Великі Мокрини, Мостиська, від Стецько Анни зам. Цимбаляк.

18,360 Мельник Пилипа з с. Мосурівці, Кремянець, Волинь, від брата Мельник Івана.

18,361 Белей Анни, Рочняк Михайла з с. Боневичі, Перемишль, від Белей Михайла.

18,362 Мулько Леоніда с. Антона, Мосіййчук Трофима с. Филемона, Мельник Пруськи, Гриця, Масія Дойлід Федосія с. Микити, Житник Данила с. Василя від Нечипорук Тимофея з с. Рудня, Волинь.

18,362 а) Бінькевич Івана, Ловішин М., Винарська Люби, Струневський Данила всі з Полісся від Ядковська Софії.

18,363 **До таборових Управ в Ашаффенбургу:** Проситься звідомити, що за Закалик Марією пошукує з Америки Головата Анна. Голоситись на ч. 18,363.

18,364 Шкільник Вартоломея від Макух Івана з с. Маковиск, Ярослав.

18,365 Салагуба Івана з с. Ражнів, Броди, як рівнож знакомих з тогож села від Карпюк Параскевії.

18,366 Каськів Василя, Володимира і Теодозії з с. Мозолівка, Підгайці, від Каськів Галини.

18,367 Маслій Варки, Мережаний Павла, Брижатий Павла від Діхтяренко Антонини з с. Любачів, Київщина.

18,368 Антонович Анни д. Василя і Катерини від Антонович Марії зам. Ковальчук д. Івана і Еви з с. Підлужа, Дрогобич.

18,369 Карпа Анни з дому з с. Вірочко, Перемишль, від Ярошевич Стефанії д. Катерини Білик з Карпів з с. Перекопана, Перемишль.

18,370 Марчук Андрія сина Павла з с. Юзефівки, Волинь, Карпенко Івана с. Якова від Заглада Олекси.

18,371 Печун Дмитра Івановича і його родини з с. Зелена, Камянець Подільський, від Гулас Михайла.

18,372 Хлібови Катерини з дому Дубер з с. Дубкова, Ярослав, від брата Зборовський Івана.

18,373 а) Боднар Розалії з с. Демня, Бережани, д. Смас Володимира і Розалії від Смас Бронислави.

18,373 б) Гробельна Каролини з с. Лисець, Станиславів, Покізяк Івана (перебував в Арґентині) від Пиндус Марії д. Миколи і Веронки.

18,374 Кровицький Івана з с. Верхобуж, Золочів, і Кукуруза Максима від Кровицький Михайла.

18,375 Томин Катерини від Показевич з дому Барковська Анастазії.

18,376 Галяк Йогаськи з с. Гихвальд, Горцилі, від Вархолик Йосифа.

18,377 Ґлімас Агафії з села Ґрочі, ЛЛюбачів, від Бен-Бунко Олени.

18,378 Пушкар Михайла батька з с. Головчинці, Заліщики, від дочки нни і зятя Смоляк Йосифа.

18,379 Новалковський Теодора з Покуття від Михайлович Петра.

18,380 Гарбутяк Фені і Івана від Гарбутяк Теодори замуж. Коваль з с. Журавен, Сянік.

18.381 **До таборових Управ** на скитальщині: Проситься повідомити по таборах, що за Токачей Марією, Михайлом, Библик Юліяном і Николаєм с. Василя з с. Косова, Косів, пошукує з меАрики Редик Марія Голоситись на ч. 18,381.

18,382 Корущак Степана і Михайла з с. Берегів Горішних, іЛсько, від Корущак Миколи.

18,383 Лонут Марії з м. Пліса, Дісенський, Вильно, від Вайдат Франка.

18,384 Тимоць Василя і Черкас Михайла з с. Глудно від кревного Денис Йосифа.

18,385 Данько Василя, Юра і Дмитра с. Івана з с. Горінчова, Карпатська Україна, від Бонь Михайла.

18,386 До Українців доброї волі: Поможіть перебратися зі скитальщини, від Назаревич Остапа.

18,387 Масник Василя і Марії з с. Зазулі, Золочів, від Масник Григорія.

18,388 Шакуль Петра, Василя і Дмитра від Бліщ Дмитра з с. Біскоровичі.

18,389 Худзік Марії замужна Стех від Пастух Юстини.

18,390 Мельник Пилипа від Мельник Івана з с. Мосурівці, Кременець, Волинь.

18,391 Храмович Олександра с. Івана, Грибовський Николая Федоровича з с. Громики, Гомель, обл. Укр., від Громико Секлети.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE

P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 155, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в пятницю, 15. липня, точно в годині 7. ввечір, в гали Нар. Дому. Просимо членів прийти на ці збори та вислухати звіту контролі і інших урядників з піврічного діловодства. Рівнож просимо не забувати за кампанію приєднування нових членів. Пів року минуло, а ми ще нічого не приєднали. — За уряд: І. Будяк, предс.; І. Макар, кас.; М. Чумер, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 17. липня, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 843 N. Western Ave., в годині 12. вполудне. Просимо усіх членів і члениць прийти на ці збори. Контр. комісія дасть звіт за пів року. Буде справа балю, що має індбутись 17. вересня. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: И. Коцовський, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 104, відбудуться 17. липня точно в годині 3. пополудні, в гали де звичайно. Просимо всіх членів прийти і привести нових членів. На зборах буде звіт уряду і контр. комісії за 6 місяців. — За уряд: М. Вітів, пр., М. Зельвак, секр.-кас.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Піврічні збори Бр. св. Стефана, від. 221, відбудуться в неділю, 17. липня, в год. 12. в полудне, в Домі Від. УНС, 841 N. Western Ave. На зборах буде даний шістьмісячний звіт, потверджений контр. комісією. Буде роздання дивіденди від У. Н. Союзу і інші важні справи будуть вирішуватися. Просимо всіх членів і члениць чисельно прийти на ці збори. — Ф. Василовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в пятницю, 15. липня, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів бути приявними на зборах, бо будуть важні справи до рішення. — В. Бутковський, рек. секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 16. липня, в год. 7:30 ввечір, в гали У. Д. Гор. Клюбу, 31-34 — 30 Еве. Просимо всіх своїх членів і члениць прийти на збори, бо є деякі справи до полагодження. Буде піврічний звіт контр. комісії. Також просимо прийти по свою дивіденду від У. Н. Союзу. Просимо всіх українців, які ще не є членами У. Н. Союзу, прийти і вписатися в члени. — За уряд: М. Галан, предс.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

НОНГСТАВН, О. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що спеціяльні піврічні збори відбудуться в неділю, 17. липня, в годині 2. пополудні в власній салі. Просимо членів явитись на означений час, бо крім піврічного звіту є інші справи до вирішення, тому треба конечно бути на цих зборах. Не приявні на цих зборах члени будуть підлягати карі згідно зі статом. — За уряд: М. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 117, подає до відома, що піврічні збори відбудуться в суботу, 16. липня, в годині 8-мій ввечір, в церковній салі, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх прийти, бо буде звіт касовий і інші важні справи до полагодження. Взиваємо членів забрати свої чеки дивіденди від У. Н. Союзу. — Н. Чудакевич, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ТЕОДОРА КОГУТА зі села Зелена, пов. Скалат, що приїхав до Америки в часі від 1932-35 рр. і мав би перебувати в Ню Йорку або околиці, пошукує його товариш **ДМИТРО ҐАЛОНЖКА.** Зголошення слати на адресу:

S. SULYK,
4580 Westland, Dearborn, Mich.

Пошукую свого вуйка **ПЕТРА ВЕНГЕР** (син Семена і Евдокії) з Підлісок Великих, повіт Львів, що перед першою світовою війною виїхав до Америки. Односельчан прошу також відізватись:

IVAN CHOMYN
228 N. Franklin St., Shamokin, Pa.

ТАРЗАН, ч. 2131. Нерівна нагода.

AS THE VENGEFUL TROLAT SWUNG TO THE CLEARING, TARZAN SPRANG TO HIS FEET.

THE TWO, JUNGLE TRAINED, CIRCLED EACH OTHER, BEATING THEIR CHESTS AND UTTERING ANGRY SNARLS.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

WHEN THE CITY-BRED GIRL, ROUSED BY THE DIN, SAW THE SAVAGE DEMONSTRATION SHE SEIZED HER RIFLE AND FLED.

SUDDENLY TROLAT BOUNDED TOWARD THE WOUNDED APE-MAN.

-2131-

Коли мстивий Тролат вігнався на площу, Тарзан скочив на ноги.

Оба вони, витреновані в джунглях, кружляли один коло одного, вдаряючи себе по грудях і вживаючи зловіщих вигуків.

Коли міська дівчина, зацікавлена гамором, побачила дику забаву, вона вхопила за кріс і втекла.

Нагло Тролат кинувся на раненого малпочоловіка.